Posamezni izvod 30 grošev, mesečna naročnina 1 šiling

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

V novi Jugoslaviji dela socialno skrbstvo sporedno s skupnimi napori za zvišanje življenjske ravni širokih ljudskih množic.

Letnik III. | Celovec, v sredo 23. VI. 1948 | Štev. 41 (134)

RESNICA BODE V OČI

Ob izpustitvi tovariša Karla Prušnika - Gašperja

V petek zvečer, dne 18. t. m. se je vrnil iz zapora sekretar Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško tov. Karl Prušnik — Gašper, ki ga je britansko vojaško sodišče v Velikovcu obsodilo na eno leto ječe vsled govora, v katerem je ob priliki odkritja partizanskega spomenika v Št. Rupertu pri Velikovcu novembra meseca 1947 kritiziral Marshallov načrt.

Teden dni po intervenciji delegacije Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške pri britanskem visokem komisarju za Avstrijo generalu Galloway-u za izpustitev tovariša Karla Prušnika — Gašperja in po istočasni tiskovni konferenci, ki jo je s tem v zvezi priredil »Slovenski vestnik« na Dunaju, na kateri so zastopniki koroških Slovencev seznanili povabljene avstrijske in tuje novinarje o dejanskem položaju na Slovenskem Koroškem ter posvetili pri tej priliki tudi v škandalozne razmere v kaznilnici v Karlau-u, so bili odgovorni činitelji prisiljeni izpustiti obolelega sekretarja Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško in predsednika Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške tov. Karla Prušnika — Gašperja na svobodo.

Tiskovne konference predstavljajo enega izmed učinkovitih načinov širjenja resnice o položaju koroških Slovencev. Zato je popolnoma razumljivo, da se jih boje vsi tisti, ki se z lažmi in potvarjanjem dejstev krčevito prizadevajo, da bi onemogočili svetovni javnosti objektivno presojo današnjega stanja na Slovenskem Koroškem. Tudi zadnja tiskovna konferenca je, kakor vse dosedanje, izzvala v taboru sovražnikov slovenskega ljudstva na Koroškem poplah in onemogel bes. Ker resničnosti iznešenih dejstev niso mogli ovreči niti z lažnim zavijanjem, še manj pa seve s pozitivnimi protidokazi, so se zatekli tokrat kakor na povelje k priljubljeni taktiki psovanja in groženj. Kakor vedno so se znašli pri tem šovinistični pisuni glasil obeh vladajočih strank v bratski slogi, zajemajoč z istim golidom iz skupne greznice klevet in obrekovanj koroških Slovencev. Tudi to je za nas razumljivo, če upoštevamo, da vedrijo v obeh političnih grupacijah nekdanji sodelavci krvnika koroških Slovencev in vojnega zločinca Maier Kaibitscha. Saj bi bil čudež, če bi glasilo Piescheve in Wedenigove socialistične stranke na Koroškem, ki še vedno parira z bivšim vodjem oddelka za »Menscheneinsatz« v uradu za utrjevanje nemštva, dr. Wannerjem, kot članom njenega sekretariata, zapisalo kaj bistveno drugega, kakor pa glasilo Schumyjeve in Karischeve OeVP, ki je nekoliko bolj sramežljiva, ko se pod plaščem inkognita poslužuje »poznavalca koroškega vprašanja« SA-Standartenführerja in kolovodje svetovne pete kolone dr. Steinacherja kot svetovalca, če se gre za posebne podvige proti koroškim Slovencem.

Pa so se kot že večkrat doslej zaman prizadevali vsi, ki so hoteli prikriti resnico. Očividno niso računali s tem, da obstoja v Avstriji poleg reakcionarnih in šovinističnih pisunov, katere je na zadnji seji Medzavezniškega sveta za Avstrijo postavil v pravo luč sovjetski visoki komisar generalni polkovnik Kurasov, ko jih je pred vsem svetom razkrinkal kot vojne hujskače, tudi še vrsta resnicoljubnih, naprednih in demokratičnih listov.

Ko je med drugimi antifašističnimi časopisi objavila resnico o ravnanju s tovarišem Gašperjem tudi graška »Wahrheit«, je zavladalo razumljivo razburjenje tudi v kaznilnici Karlau. Spričo težke obtožbe je bilo vodstvo kaznilnice prisiljeno, da je uvedlo preiskavo in poklicalo na zagovor kaznilniškega zdravnika dr. Kaufmana, ki je v prvi vrsti odgovoren za razmere v tamošnji kaznilniški bolnišnici. Sprva se je dr. Kaufmann strahovito razburil ter poizkušal zabrisati svojo krivdo s prostaškimi psovkami in zmerjanjem na račun izjav koroških Slovencev in demokratičnega lista, ki je te izjave priobčil. Njegov izbruh, da natisne ta »Dreckzeitung« vsakršni »gnoj«, je samo značilen izraz njegovega sovraštva do vseh antifašistov, posebno pa še do koroških Slovencev. Šele ko mu je tovariš Gašper ob navzočnosti ravnatelja kaznilnice povedal v obraz, da so razkritja o razmerah v kaznilniški bolnišnici neovrgljivo dejstvo, da je dr. Kaufmann prepuščal zdravljenje zapornikov, med njimi tudi zdravljenje težko obolelega tov. Gašperja, obsojenemu vojnemu zločincu Ramsauer-ju, da mu je brez nadzorstva zaupal celo brizgalko za injekcije, čeprav se jih je še pred nedavnim posluževal za ubijanje zaveznikih državljanov, je ta famozni kaznilniški zdravnik moral utihniti.

Demokratična javnost ne more razumeti, kako je mogoče, da lahko zavzemajo v takozvani demokratični Avstriji odgovorne položaje v državni službi taki ljudje, kakor je kaznilniški zdravnik v Karlau-u dr. Kaufmann, ki je na tako očiten način zanemarjal svoje dolžnosti in kazal svoje sovraštvo do antifašistov z dajanjem potuhe in prednostnih položajev vojnim zločincem. Čudno je tudi, da je moglo vse to ostati prikrito odgovornemu vodstvu in da je bila za razkrinkanje teh nevzdržnih razmer potrebna šele javna tiskovna konferenca koroških Slovencev.

Dejstvo, da je tovariš Gašper zopet na svobodi in da je k njegovi izpustitvi bistveno pripomoglo temeljito razgaljenje za slovenskega antifašista ponižujočih in življenje ogrožajočih razmer v avstrijski kaznilnici Karlau, lahko zabeležimo koroški Slovenci med uspehe naše protifašistične in narodnoosvobodilne borbe. Ta uspeh pa je hkrati najprimernejši odgovor vsem tistim, ki se v strahu pred resnico, ki jih upravičeno bode v oči, zatekajo k hujskaškim klevetam, potvarjanju dejstev in nesramnim lažem.

Za mir in prijateljsko sodelovanje med narodi

V programu nove vlade ČSR, ki ga je sporočil ministrski predsednik Antonin Zapotocky Ljudski skupščini, je rečeno, da bo nova vlada nadaljevala politiko vlade obnovljene Narodne fronte, ki je februarja 1948 privedla do zmage demokratičnih sil nad silami reakcije. Prva naloga nove vlade je, da pravočasno izvede dvoletni plan, da reorganizira upravo podržavljene industrije ter notranje in zunanje trgovine, da ustvari ugodne pogoje za razvoj malih podjetnikov, malih obrtnikov, rokodelcev ter da utrdi kupno moč češkoslovaške krone.

Pri obrazložitvi najvažnejših točk petletnega gospodarskega plana ČSR, ki ga bo vlada v jeseni predložila parlamentu, je ministrski predsednik Zapotocky izjavil, da bo ta plan obnove in preureditve češkoslovaškega ljudskega gospodarstva. V planu je predvideno, da se v teku petletke zviša potrošnja obrtniških izdelkov in živil v primeri s predvojno potrošnjo za 60%. Proizvodnja kovinske industrije se bo zvišala za 80 do 90 odstotkov, zmogljivost strojno-gradbene industrije za 180 odstotkov, proizvodnja avtomobilov za 78 odstotkov, produkcija surovega železa za 80 odstotkov, produkcija jekla za 45 odstotkov, produkcija valjanih izdelkov za 74 odstotkov, produkcija električnega toka za 48 odstotkov itd.

V kmetijstvu je predvideno v primeri s predvojnimi leti 40 odstotno zvišanje produkcije. Vasi bodo dobile 30.000 traktorjev, 2500 vasi bo oskrbljenih z električnim tokom. Petletni plan predvideva tudi izboljšanje prometnih možnosti, gradnjo stanovanjskih poslopij, boljšo socialno oskrbo delovnih ljudi, izboljšanje zdravstva in ljudske izobrazbe ter nadaljnji dvig prosvete in znanosti.

V zunanji politiki bo stremela ČSR za tem, da vzpostavi in razširi prijateljske odnose z vsemi deželami sveta na podlagi enakopravnosti, medsebojnega spoštovanja in dobre volje do sodelovanja.

Dne 18. junija t. l. je češkoslovaški parlament izrazil novi češkoslovaški vladi soglasno svoje zaupanje. V debati je govorilo v imenu parlamentarnih strank sedem poslancev. Socialdemokratski poslanec Tynes je izjavil: »Z našimi dejanji bomo dokazali razliko med lažno buržoazno in med pravo socialistično humaniteto. Po zaslugi pravilnega vodstva je prišlo v Češkoslovaški brez vsakršne meščanske vojne do precejšnjih socialnih sprememb. Hoditi hočemo naprej po tej poti mirne obnove«.

Denarna reforma v zapadni Nemčiji je proti interesom nemškega naroda

Britansko-ameriški kontrolni urad v Frankfurtu je razglasil dne 18. junija t. l. denarno reformo za vse tri zapadne okupacijske cone Nemčije, izvzemši zapadnih sektorjev Berlina. Stari denar je izgubil vrednost 21. junija t. l. Vsak državljan je mogel zamenjati 60 »Reichsmark« v razmerju 1:1, od teh 40 »Reichsmark« dne 20. t. m., ostalih 20 »Reichsmark« pa en mesec pozneje.

Ves ostali denar pa je razvrednoten v razmerju 1:10. V istem razmerju so razvrednotene tudi poštne znamke in drobiž. Denarne vloge so zaprli in jih bodo pozneje enkrat zamenjali v nove marke. Cene in mezde ostanejo nespremenjene. Obrati dobijo na delavca ali nameščenca 60 novih mark naplačila.

»Berliner Zeitung« imenuje 18. junij, dan, ko je bila razglašena v zapadnih okupacijskih conah denarna reforma, »črni petek Nemčije«.

»Ta separatistična denarna reforma«, ugotavlja list, »ukinja zadnje gospodarske stike, ki so doslej še obstojali med vzhodom in zapadom in katerih so se oklenili vsi, ki hočejo enotno Nemčijo. Noben pošteni nemški državljan se ne bo zadovoljil s politiko izvršenih dejstev. Borba za zopetno ustanovitev Nemčije se bo v bodoče odigrala na drugem polju.

Centralni organ Enotne socialistične stranke Nemčije »Neues Deutschland« ugotavlja, da so zapadne sile odbile vse predloge za enotno denarno reformo po vsej Nemčiji in dovršile s to politično denarno akcijo v zapadnih conah od njih nameravano delitev.

Sovjetski vrhovni poveljnik v Nemčiji maršal Sokolovski je ustavil 19. junija t. l. uvoz za nove nemške marke v sovjetsko cono in Berlin.

V posebni proklamaciji nemškemu narodu je maršal Sokolovski izjavil:

»Ločena denarna reforma v zapadni Nemčiji se izvaja proti želji in proti interesom nemškega naroda. Izvaja se v interesu ameriških, britanskih in francoskih monopolistov.

S tem ukrepom je bila dokončno izvedena razcepitev Nemčije. Ta denarna reforma predstavlja kršitev potsdamskih sklepov in kontrolnega mehanizma za Nemčijo, v katerem je bilo predvideno obravnavanje nemškega problema kot gospodarske celote.

Zapadne sile se skušajo oprati s tem, da izjavljajo, da ne bi bilo mogoče zediniti se o enotni denarni reformi v vseh štirih conah.«

Enotna socialistična stranka Nemčije je pozvala vse nemško ljudstvo, naj se odločno bori proti tistim, ki so odgovorni za separatistično denarno reformo v zapadnih conah in s tem za cepljenje Nemčije v dva dela.

Klement Gottwald razglasil politično amnestijo

Klement Gottwald je ob priliki izvolitve za predsednika češkoslovaške republike razglasil dalekosežno amnestijo, s katero se znižajo vse zaporne kazni za splošne delikte za 1 leto. Vse zaporne kazni do enega leta pa so docela črtane. Vsi sodni postopki v slučajih, v katerih kazen ne bi prekoračila enega leta, so ukinjeni.

Izvzeti so zločini proti zakonu za zaščito republike in vojni zločini. Vendar je osebam, ki padejo pod to kategorijo, dana možnost, da dosežejo v posameznih slučajih znižanje kazni.

Amnestije so deležni tudi oni državljani, ki so zbežali v inozemstvo in se spet vrnili v ČSR, ali pa, ki se bodo vrnili tekom treh mesecev.

Amnestija pa ne velja za osebe, ki so bile obsojene zaradi črnoborzijanstva ali sličnih prestopkov in osebe nemške narodnosti.

Češkoslovaški pravosodni minister dr. Cepicka je poudaril v svojem nagovoru po radiu, da je ta amnestija do sedaj največja v ČSR. Po tej amnestiji bo moral vsakdo priti do spoznanja, da ljudska demokracija ne zasleduje nikogar, ki se ni sam s svojimi dejanji izključil iz skupnosti. Ta prvi državni akt predsednika je izpolnil željo celotnega prebivalstva po miru in medsebojnem zaupanju v republiki.

„Teden matere in otroka" - manifestacija politične zrelosti narodov FLR Jugoslavije

Po sklepu konference vseh republiških ministrstev za socialno skrbstvo, ki je bila v januarju t. l. pri Komiteju za socialno skrbstvo vlade FLRJ v Beogradu, bo od 20. do 28. junija 1948 »Teden matere in otroka« v vseh republikah FLR Jugoslavije.

»Teden matere in otroka« bo prirejen z namenom, da bi zavest socialne odgovornosti do mater in otrok, zlasti partizanskih mater in nepreskrbljenih sirot padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja in sploh do vseh nepreskrbljenih, socialno, zdravstveno in moralno ogroženih, invalidnih in defektnih otrok, prodrla čim globlje v najširše sloje. Namen tega tedna pa ni samo v široki popularizaciji in izpolnitvi socialne in zdravstvene zaščite matere in otroka, ampak tudi v načrtnem zbiranju gmotnih sredstev v te svrhe.

Množična prizadevanja za socialno in zdravstveno zaščito mater, otrok in mladine so že pred narodno osvobodilno borbo prišla spontano do izraza. Ljudska oblast je postavila vprašanje zaščite otrok na osnove, ki omogočajo trajno mobilizacijo ljudskih množic za pomoč socialno skrbstvenim organom. Leta 1944 je poverjeništvo za socialno skrbstvo pri Nacionalnem komiteju osvoboditve Jugoslavije na Visu uzakonilo naslednja načela kot program množičnega socialnega skrbstvenega dela:

Organi ljudske oblasti se sami ne morejo uspešno spuščati v praktično delo pri zaščiti mater in otrok. Izvrševanje socialne zaščite mora biti čim bolj življenjsko, ne pa brezkrvno upravno poslovanje, kakor je v kapitalističnih državah. V Jugoslaviji mora delati socialno skrbstvo sporedno s skupnimi napori za zvišanje življenjske ravni širokih ljudskih množic. Temeljiti mora na sodelovanju vsega naroda. Za vsakega otroka od njegovega spočetja pa do njegovega vstopa v samostojno življenje bo skrbela ljudska skupnost preko svojih oblastvenih in množičnih organov.

Po teh načelih se je izoblikovala socialno skrbstvena služba kot sestavni del ljudske oblasti. Organizacijske osnove za udeležbo ljudstva pri reševanju socialno skrbstvenih in zdravstvenih vprašanj pa je dal splošni zakon o ljudskih odborih, ki določa ustanavljanje posebnih svetov državljanov, katerih namen je uspešno izvajanje splošnih in lokalnih nalog na področju posameznih panog državne uprave. Na tej osnovi so bili ustanovljeni socialno zdravstveni sveti, ki organom vsestransko pomagajo pri reševanju socialno skrbstvenih in zdravstvenih vprašanj. Poleg socialno zdravstvenih svetov se je izoblikovalo še več drugih oblik množičnega socialno skrbstvenega udejstvovanja, kakor patronati, socialni fond in kolonizacija.

Socialno skrbstvo v Jugoslaviji torej ni samo naloga državne uprave, ampak tudi stvar slehernega zavednega državljana.

Na »Teden matere in otroka« gledajo jugoslovanski narodi kot na manifestacijo njihove politične zrelosti. V tem tednu bodo pretehtali dosedanje delo in s pogledom, uprtim v bodočnost, bodo v borbi za petletni plan zastavili vsa njihova prizadevanja za čim večjo socialno in zdravstveno zaščito matere in otroka.

Ugledni angleški znanstvenik o novi Jugoslaviji

Angleški znanstvenik profesor Huxley, predstavnik Organizacije združenih narodov za prosveto, nauk in kulturo, ki se je mudil v Jugoslaviji kot gost pri predsedniku Komiteja za kulturo in umetnost vlade FLR Jugoslavije Vladislavu Ribnikarju, je imel v Beogradu tiskovno konferenco, na kateri je podal svoje vtise iz Jugoslavije.

»Pred 22 leti«, je rekel profesor Huxley, »sem prvič obiskal Jugoslavijo. Današnja Jugoslavija je čisto druga, kot je bila. Danes vidim v Jugoslaviji predvsem ogromno delovno aktivnost in navdušenje za delo.« Globok vtis je napravilo na njega delo za načrtno zgraditev dežele.

«Največja sprememba, ki sem jo opazil v Jugoslaviji, je federativna struktura nove Jugoslavije«, je dejal profesor Huxley. »Republike imajo zelo visoko stopnjo avtonomije. To me je zelo ugodno presenetilo, ker se sedaj v vsaki republiki FLRJ občuti iskreno zanimanje za lokalna vprašanja. To sem videl v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. To je velikanski korak naprej v političnem in socialnem smislu.

Rezultat tega novega razmerja je veliko število znanstvenih in kulturnih ustanov po vseh republikah. Teh je danes mnogo več kot pred vojno. V Jugoslaviji se posveča velikanska pozornost delu na znanstvenem in kulturnem področju. Navdušen sem, ko vidim, da so v Jugoslaviji intelektualni delavci, umetniki in znanstveniki na uglednem položaju.

Globoko me je dojmilo zanimanje, katero posvečajo jugoslovanski narodi svoji preteklosti ter skrbi za ohranitev starin, kot so freske iz XIII. stoletja.«

Profesor Huxley se je spoznal z jugoslovansko industrijo, videl je središče jugoslovanske filmske industrije za Srbijo in začetke zvezne filmske industrije. V Ljubljani je obiskal Titove zavode Litostroj; pravi, da so le-ti primer popolnoma novega tipa industrije.

»Zelo globok vtis je napravil name Institut ljudskega zdravja v Zagrebu, ki je odlično organiziran,« je rekel nadalje profesor Huxley. »V etnografskem muzeju v Zagrebu sem se čudil naporom za ohranitev folklore, ljudskih umotvorov in obrti.«

Na vprašanje, kakšni so njegovi vtisi glede doprinosa narodov Jugoslavije v svetu in kaj misli o raznih klevetah v zapadnem tisku proti Jugoslaviji, je profesor Huxley odgovoril:

»Klevete me ne zanimajo in ne berem ameriških časopisov. Kar se tiče vprašanja miru, je stvar Varnostnega sveta. Toda nekaj je mnogo važnejše, namreč neposredni doprinos k miru v svetu. Važno je, da narodi delajo pri graditvi svojih dežel in prav to Jugoslavija dela.«

Zverinski zločini grških monarhofašistov

Radijska postaja Svobodne Grčije je objavila poročilo notranjega ministrstva začasne demokratične grške vlade, ki na podlagi absolutno ugotovljenih podatkov obtožuje pred grškim in svetovnim javnim mnenjem nov strašen zločin, ki so ga zagrešile tolpe monarhofašistične vojske med zadnjimi operacijami v Rumeliji. V vas Stromni na planini Gioni se je zateklo iz vse Rumelije 120 otrok preganjanih demokratičnih državljanov. Ko sta 567. in 569. monarhofašistični bataljon 307. brigade zasedla vas Stromni in so skušale vse ženske in starčki z otroci pobegniti na vrhove Gione, da bi se izognili terorju, ki ga izvajajo po naredbah Fleeta in Cakalotosa nad neborečim se prebivalstvom, so monarhofašistični zločinci besno navalili na ženske, otroke in starčke iz vasi Stromni ter zadavili odnosno zaklali vsakega otroka, ki jim je prišel pod roke. Majhno število otrok in starčkov, ki so se rešili smrti, so našli po 10 dneh borci demokratične armade v votlinah Gione, kjer so se hranili s travo in koreninicami. Ti so povedali o strašnem zločinu monarhofašističnih zverin.

Glede umora novinarja Polka in pokolja nedolžnih otrok v vasi Stromni je edini odgovor, ki ga morejo dati monarhofašistični ljudožerci — molk, ki pa odkriva krivca.

Posebno naglo sodišče v Solunu je obsodilo na smrt tri ženske, eno žensko pa na dosmrtno ječo, ker so oskrbovale demokratično armado. Naglo sodišče v Dari je obsodilo dve ženski in šest moških na smrt, tri ženske in deset moških na dosmrtno ječo na podlagi podobne obtožbe.

V zvezi s protestom, ki ga je monarhofašistična vlada v Atenah poslala Češkoslovaški zaradi gostoljubja, izkazanega grškim otrokom, ki so pobegnili pred strahovlado iz Grčije, je skupina demokratičnih Grkov, ki se mudi v Češkoslovaški, objavila izjavo, v kateri ostro obsoja protest atenske vlade. V izjavi poudarja, da je bilo zaradi državljanske vojne v Grčiji, ki so jo izzvali ameriški imperialisti, večje število grških otrok evakuirano v prijateljske dežele s pristankom njihovih starišev in v soglasju z začasno demokratično vlado Svobodne Grčije. V isti zvezi poudarja glasilo češkoslovaške armade »Obrana lidu«, da češkoslovaška javnost odločno zavrača to drzno izzivanje grške monarhofašistične vlade.

Avstrija postaja kolonija ZDA

Moskovska »Pravda« piše o položaju v Avstriji, da ležijo vzroki gospodarskega nereda, ki že tri leta vlada v Avstriji in je postal nesreča za vse avstrijsko ljudstvo, v reakcionarni, protiljudski politiki, ki jo vodi avstrijska vlada ob podpori od zunaj.

Smrtni strah pred ljudsko demokracijo in strah pred ljudstvom usmerjata politiko avstrijskih reakcionarnih krogov in njihovih zastavonoš, OeVP in SPOe.

Politika namernega oviranja produkcijskih sil in umetnega ustvarjanja krize se opaža na vseh poljih avstrijskega gospodarskega življenja, predvsem pa v oskrbi prehrane, kar je za avstrijsko ljudstvo najvažnejše.

»Pravda« poudarja dalje: Poleg vedno močnejšega političnega podrejevanja Avstrije interesom velikih ameriških monopolov, se spreminja Avstrija polagoma v gospodarsko kolonijo Združenih držav Amerike.

Pogoji, pod katerimi sprejema Avstrija »ameriško pomoč«, postavljajo ne samo celotno avstrijsko gospodarstvo pod inozemsko kontrolo, temveč postaja s tem tudi državna neodvisnost in samostojnost Avstrije prazna utvara, zaključuje »Pravda« svoj komentar.

Avstrijski umetniki za pomoč demokratični Grčiji

Na Dunaju je dne 17. junija t. l. zborovala vrsta umetnikov in znanstvenikov. Namen njihovega zborovanja je bil, da se posvetujejo o možnosti pomoči demokratični Grčiji. Kakor je znano, so poslali pred nedavnim antenski vladi protestni telegram z 35 podpisi, v katerem protestirajo proti masovnim usmrtitvam grških demokratov.

Po pozdravnih besedah mestnega svetnika dr. Matejke je poročal sekretar Grškega antifašističnega komiteja v Avstriji dr. Spanudis o položaju v Grčiji.

V diskusiji, ki je sledila, so sklenili, da bodo ustanovili posebni komite, ki bo imel nalogo, da širi informacije o borbi grških demokratov in da organizira praktično pomoč demokratičnemu grškemu prebivalstvu.

Zborovalci so sklenili, da bodo ustanovili pripravljalni komite za podporo demokratični Grčiji. Prva akcija tega komiteja naj bi bila, da odpošlje protestno noto atenski vladi.

Protisovjetski špioni v avstrijskem notranjem ministrstvu

Kakor poroča TASS, je sovjetska komanda na Dunaju obvestila avstrijsko vlado, da so sovjetske zasedbene oblasti aretirale višjega nadzornika avstrijskega notranjega ministrstva Antona Mareka, ker je organiziral špionažo proti sovjetskim okupacijskim četam, pri čemer je izrabljal svoj službeni položaj. Na podlagi razpoložljivih podatkov pa so v zadevo Mareka zapleteni tudi drugi višji uradniki avstrijskega notranjega ministrstva.

Sovjetske oblasti bodo vso zadevo natančno preiskale, rezultati preiskave pa bodo objavljeni.

POPRAVEK

V zadnji številki smo prezrli tiskovno napako, ki se je vrnila v članek pod naslovom »Svobodo za tovariša Karla Prušnika«. V zadnjem odstavku članka se mora prvi stavek pravilno glasiti: Favoriziranje vojnih zločincev in nacistov po eni strani ter šikaniranje in sramotenje slovenskih antifašistov po drugi strani je popolnoma na liniji sedanjih avstrijskih oblastnikov in njihovih tujih imperialističnh naredbodajalcev.

POLITIČNE VESTI

V Varšavi se je začelo v okviru gospodarskega sodelovanja med Poljsko republiko in FLR Jugoslavijo zasedanje mešane poljsko-jugoslovanske komisije za sodelovanje pri načrtovanju. Predstavniki obeh držav so predložili poročila o gospodarskem razvoju. Izdelali so program za nadaljnje medsebojno sodelovanje.

V Solunu je monarhofašistična policija aretirala pretekli teden 72 ljudi. Vojaško sodišče v Veriji je obsodilo na smrt 6 ljudi. Obtožili so jih, da so podpirali partizane.

V Angliji je doseglo po dosedanjih podatkih število brezposelnih v severnozahodnih industrijskih področjih 53.439 oseb. V dolini reke Mersay je brezposelnih 23.000, po večini ladjedelniških delavcev ter delavcev strojnih tovarn.

Ameriško zunanje ministrstvo piše v svojem uradnem listu, da je zahteval predsednik Truman od Kongresa 15,674.000 dolarjev za vojni material, namenjen iranski vojski in orožništvu.

Vlada Izraela za pravičen mir

»Krasnaja zvezda«, organ sovjetske armade, piše o položaju v Palestini med drugim:

»Minulo je že mesec dni, odkar so vojske arabskih držav napadle Palestino. Po poročilih tiska so si vlade teh držav zadale nalogo, da bodo uničile v najkrajšem času mlado židovsko državo. Navzlic temu pa se nade arabskih voditeljev in njihovih pokroviteljev v hitro in lahko zmago še niso uresničile.

V času bojev so se združile oborožene sile židovske države. Židovske čete so bile prisiljene izprazniti del svojega ozemlja blizu Egipta. Na drugih sektorjih so arabske čete le tu in tam nekoliko prodrle v notranjost židovske države, medtem ko so morale na drugih mestih celo izprazniti važna področja in naseljene kraje. Arabci so morali izprazniti približno 200 vasi. Še več, arabsko prebivalstvo je moralo izprazniti več mest, ki jih sedaj kontrolirajo židovske čete. Premirje v Palestini je stopilo v veljavo dne 11. junija 1948.

AFP poroča: splošno je znano, da so objektivni pogoji premirja ugodnejši za arabske čete, kakor pa za židovske. Lahko je namreč nadzirati mali del obale, ki jo ima židovska država in preprečiti izkrcavanje vojnega materiala ali pa ljudi, sposobnih za borbo, izredno težko pa je nadzirati velik prostor v puščavi, v katerem lahko arabske vojske vtihotapljajo orožje.

»Zadnje vesti v tisku«, nadaljuje »Krasnaja zvezda«, »kažejo, da je bilo kršeno premirje v Palestini že prvi dan. Komandant židovskih čet je izjavil, da so arabske sile nadaljevale s sovražnostmi na mnogih sektorjih.

Posebni predstavnik države Izrael v Washingtonu Epstein je izjavil novinarjem, da je posredovalec OZN v Palestini Bernadotte z omejitvijo vseljevanja moških, sposobnih za vojaško službo v državo Izrael, »nedvomno prekoračil svoja pooblastila«.

Epstein je dejal, da je vlada države Izrael pristala na premirje, ker je hotela podpreti ugled OZN in prispevati k miru. Če pa bodo pogoje premirja tako izpolnjevali, da bo to v korist arabskih napadalcev in v škodo Židov, ki se branijo, ni nikakršnega dvoma, da bo javno mnenje države Izrael premirje zavrnilo.

Epstein je poudaril, da je uresničenje resolucije Generalne skupščine o razdelitvi Palestine »edina rešitev, ki jo more sprejeti država Izrael«. Po njegovih besedah bo premirje doživelo polom, če bi ga izrabili za vsiljevanje »nove rešitve palestinskega problema«.

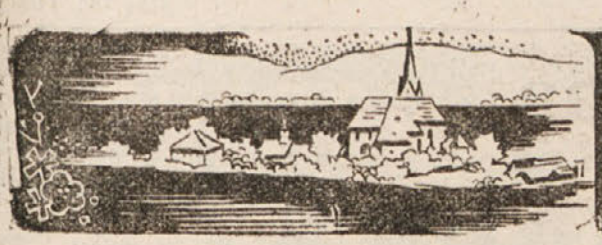

Po naši zemlji

Kulturna prireditev na severni jezikovni meji

Bil sem na kulturni prireditvi. Nikoli še nisem doživel take, kot ravno preteklo nedeljo na severni meji naše Slovenske Koroške. Nikomur ne bi verjel, ki bi mi pozneje pripovedoval, da se je ta prireditev dogajala v znamenju dežnikov, ki naj bi varovali navdušene gledalce pred mokroto padajočega dežja.

Prireditev je bila na prostem, pred znano Žvanovo hišo na Korenu. Široka in dolga vrsta ljudi je stala pred znamenitim odrom, na katerem so se igrale pasijonske igre našega znanega koroškega umetnika-kmeta, pisatelja Andreja Drabosnjaka. Ko sem dospel na cilj, so klopi še stale prazne in zapuščene. Ni bilo znamenja, da bi se zasedle. Od juga sem se je temnilo in v sivih valovih se je bližal dež z jako hitrostjo proti severu. Obstal sem pred okrašenim odrom, ki je blestel v zelenju in narodnih barvah ter pričal o veliki ljubezni domačih igralcev do naše slovenske kulturne prireditve. Iz nič so ga ustvarili in mu dali znak slovesnosti in prazniškega sijaja.

Tudi med igralci je bilo praznično razpoloženje. Ko sem stopil med nje na oder, me je obdal svež zrak in veselo so mi zažarele oči ob pogledu na neutrudno gibanje pomlajenih postav. V dolgotrajnem in napornem delu so se naučili domači igralci novo »Miklovo Zalo« in danes je prišel dan prve uprizoritve. Nekoliko nestrpnosti si opazil na obrazih, zaskrbljeno se je zazrlo včasih oko v temno nebo in nezaupljivo so poslušala ušesa na utrinke vedno bolj gosto padajočega dežja, ki je že bobnal po leseni strehi.

Medtem se je že zbralo večje število ljudi pod Žvanovo drvarnico, upajoč, da se neurje kmalu razžene. A dež se za njihove želje ni zmenil. V vedno močnejših curkih je zlival svoja mokra pramena na zemljo in utapljal upe čakajočih. Toda od vseh strani so prihajali ljudje in k došlim so se pridružili spet novi, ki so s streho v rokah otresali mokre obleke.

Tedaj so se opogumili fantje in stekli po šotorovine v bližnje hiše ter v neverjetni naglici postavili zasilno streho nad klopmi, kjer so se v najkrajšem času zbrali vsi, ki so že nestrpno pričakovali začetek že tako dolgo zaželjene prireditve.

Zagledal si ženice in starčke poleg otrok in mladincev, kako so se kručili in tesnili pod majhnim prostorom, ki ga je krila šotorovina. Kar ni našlo več prostora pod tem zaščitnim platnom, je stalo ob strani in držalo nad seboj dežnike, da se ubrani vedno bolj divje lijočega dežja. Vprašal sem se ob pogledu na te premočene postave: Odkod tem ljudem to hrepenenje po slovenskih besedah, ki jih bodo slišali z odra? Odkod jim moč vztrajati v taki burji, da vidijo spet igro, ki je mnogim že znana? — Slovencu ni dražje svetinje, kot zvok domače, materine besede. Nam Koroščem ni nič manj drag spomin na našo koroško Miklovo Zalo, ki je slehernemu izmed nas zrasla v srce. Kjer rod Slovencev na Koroškem biva, tam živi med nami duh Miklove Zale in nas napolnjuje z vedno novim upom do življenja in zaupanjem v srečnejšo bodočnost, od severnih hribov na Kostanjah -naše severne narodne meje- do Karavank in preko njih do naših rojakov v že svobodni domovini.

Da je proslavilo staro kostanjsko društvo ravno s prireditvijo nove »Miklove Zale« 40. letnico svojega obstoja, je dokaz, da se Slovenci do skrajnih meja naše Slovenske Koroške zavedamo naših narodnih dolžnosti in čutimo v sebi potrebo, poživeti našo kulturno prosveto z novim duhom naše borbe.

G. žup. Martin Kuchler, znani prosvetaš na tem severnem mejniku, je otvoril prireditev. Stal je s streho v roki pred množico in ji govoril o potrebah in nalogah našega prosvetnega dela, ki so jih že čutili naši predniki, ko so ustanavljali to društvo. Poudaril je našo dolžnost, iti po tej poti naprej, da dvignemo naše znanje in najdemo preko njega pot do splošnega narodnega blagostanja.

Nato je spregovoril tajnik SPZ in ugotovil, da je v velikem obisku te prireditve nov dokaz svetu, da bivamo tudi tukaj Slovenci in se oklepamo naše narodne tradicije. Posegel je v vsebino »Miklove Zale« in spomnil na dolgotrajno borbo koroških Slovencev za svojo staro pravdo, na borbo koroških rojakov proti vpadu sovražnika v našo deželo in nas pozval na enotnost v tej borbi.

Neusmiljeno je lil dež v nepretrganih curkih, ko se je pričela igra in neurje je divjalo v vsem dolgem času osmih slik lepe igre. Z veliko vnemo so spremljali gledalci potek dejanj. Pozabljen je bil dež in mokri mraz, ki je stresal vse, ki so stali z dežniki na prostem ali pa sedeli sključeni pod vodo spuščajočo šotorovino. Stare ženice in priletni možakarji so čutili, kako blizu jim je ta usoda nesrečnega dekleta, ki je usoda našega naroda, uklenjenega v ječi sovražnika, ki mu brezobzirno tepta človečanske pravice. Iz trpljenja pa se vzbuja nov up in novo hrepenenje po svobodi in po srečni vrnitvi v domovino. Z zaupanjem zremo v bodočnost, v kateri bo zasijala tudi nam svoboda, ko se vrnemo domov v našo svobodno domovino, kot Zala v domačo vas.

Vsi trdi od mokrote in mraza so se dvigali gledalci s premočenih sedežev in marsikdo je slišno šklepetal z zobmi. V glasno izraženi zahvali igralcem so potrjevali, da jim ni bilo žal, da so se v dolgih štirih urah izpostavili vremenskim neprilikam. Zadovoljni so odhajali domov, proti Kostanjam, Črešnjam, Šmartnu, Vernberku, Jezercu, Št. Ilju in v vse bližnje in daljnje vasi.

Ko sem odhajal s prireditve, sem imel v sebi trdno vero, da na naši severni narodni meji ni nič manj slovenske zavesti kot vsepovsod drugod po naši slovenski zemlji.

ŠTEBEN

V nedeljo, dne 20. t. m. sta se poslavljala od našega kraja Štefej in Francej Praper, ki se vračata v svojo domovino Jugoslavijo, katero sta morala med vojno zapustiti. Preživela sta več let v Štebnu, kjer sta pomagala našim kmetom pri težkem delu na polju. Želimo njima mnogo sreče v svobodni domovini.

Štebenska »Wurfkomanda« je ta dan pokazala spet svoje junaštvo. Ko sta se Štefej in Francej poslavljala zvečer pri Kajžru, so ti »junaki« metali kamenje skozi okno v kuhinjo, kjer je sedela družina pri mizi. Pri tem so razbili skoraj vse šipe, nato pa še napadli hišnega gospodarja, ki se je ravno ob tem času vračal domov.

Ponovno so pokazali svoje junaštvo, ko so napadli samotno slovensko hišo ter posameznega gospodarja. Čudimo se, da jih to junaštvo tako hitro mine, če se znajdejo pred večjim številom slovenskih antifašistov, kakor na primer na ljudskem taboru v Globasnici. Čeprav se je takrat zbralo večje število teh junakov, se tudi kljub šokoladi nobeden ni upal mrdniti in dati izraza svojemu velikemu junaštvu.

Koroški Slovenci ne bomo čakali, kdaj se bo oblastem zljubilo napraviti konec temu nevzdržnemu stanju, ampak bomo sami odgovorili na primeren način. Na naši zemlji smo mi gospodar in ne bomo dopuščali, da nas bodo izzivali in napadali bivši SS-ovci ter HJ-führerji, ki po zaslugi hujskanja odgovornih gospodov, kakor Wedeniga, Schumy-ja, Karischa in drugih, ne morejo pozabiti, česar so se naučili v šolah tisočletnega rajha.

KOROŠKA PESEM

V Ljubljani je pred kratkim izšel **»Zbornik koroških pesmi«**, ki ga je uredil naš rojak profesor Luka Kramolc. Uvod in spremne besede sta napisala rojaka pisatelj Prežihov Voranc — Lovro Kuhar in dr. Franc Sušnik.

Zbornik, ki je lepo ilustriran in prinaša za vsako koroško dolino svoj posebni del, vsebuje 45 najlepših in najbolj poznanih koroških pesmi ter ziljsko »Svatovsko suito« v besedah in z napevi. Pesmi so priredili profesor Luka Kramolc, Emil Adamič, Marija Tomc, Anton Nagele in Pavle Kernjak. Posredovali so jih iz narodnega zaklada pesmi znani koroški pevci.

Ta knjiga, ki je zbudila med slovenskim ljudstvom veliko zanimanje in širi ljubezen do lepe koroške narodne pesmi po vsej slovenski zemlji, je še prav posebno namenjena Slovenski Koroški in jo predvsem priporočamo našim pevovodjem ter vsem pevcem in ljubiteljem naše stare in nove narodne pesmi. »Zbornik koroških pesmi«, kakor vse druge slovenske in jugoslovanske knjige dobite pri »Jugoslovenski knjigi« na Dunaju.

»Jugoslovenska knjiga« Wien I. Seilerstätte 30.

Slov. prosvetna zveza naznanja:

Vsled slabega vremena zadnjo nedeljo igrajo domači igralci ponovno

MIKLOVO ZALO

v nedeljo, dne 27. junija 1948 ob 15. uri pri Žvanu na Kostanjah.

KAJ ŠE DOBIMO

1400 g krompirja na odrezke 612 A, 615 A, 712 S, 715 S, 812 Sst, 825 Sst.

300 g suhih sliv na odrezke 6 E, 6 Jgd, 6 K, 6 Klk, 6 Klst.

1 zavoj kavinih nadomestkov »Mokka — Linde« na odrezke 7 E, 107 E, 207 E, 307 E.

Na odrezke 3, 103, 203 in 303, označene z Jgd, K in Klk lahko dobimo namesto 400 g kruha 250 g kavinih nadomestkov; na odrezke 3 E, 103 E, 203 E in 303 E lahko dobimo namesto 200 g kruha 125 g kavinih nadomestkov.

Na z »42« označene tedenske odrezke I —IV nakaznice za krompir 34 do 42 dobimo 5600 g krompirja in na z »42« označene tedenske odrezke I — IV nakaznice za krompir 34 do 42 Klst dobimo 2800 g krompirja.

Na odrezke po 50 g kruha, označene z »W« nakaznice za živila 42. dodelitvene periode dobimo belo moko v razmerju 100:75.

1 zavoj »Oma« na odrezke 15 Klst, 115 Klst, 215 Klst in 315 Klst.

VABIMO
na
prireditev KZ-lerjev in pol. preganjancev
ki bo v nedeljo, dne 27. 6. 1948 ob 16. uri v telovadnici v Št. Jakobu v Rožu.

Borba za Slov. Koroško v Londonu

»Wiener Bankverein« je postala takoj po okupaciji Jugoslavije centralna bančna ustanova za vse okupacijske oblasti v Jugoslaviji. V banko so se stekale vsote, izvirajoče iz likvidacije zaplenjenih posestev v Jugoslaviji. Ta banka se je pečala z finančnim poslovanjem v zvezi z obveznim kupovanjem letne žetve v Jugoslaviji.

Velik del zavarovalnih poslov v Jugoslaviji so prevzele med okupacijo dunajske zavarovalnice. Znatna količina surovin je bila izvožena iz Jugoslavije v Avstrijo. Vse to kaže, da je Avstrija obogatela na račun Jugoslavije, da so v Avstriji bogastva in predmeti, ki jih je treba vrniti, ali — če gre za surovine — nadomestiti z reparacijami. Ko zaključujem vprašanje reparacij, ponavljam, da se vse to, kar sem navedel, očividno tiče samo vprašanja direktne obogatitve Avstrije. Reči moram, da so osnovna baza zahtev — izgub človeških življenj in z vojno povzročena znatna gmotna škoda«.

Govoreč o vprašanju arhiva ter predmetov kulture ali zgodovinske vrednosti, ki jih Avstrija še ni vrnila Jugoslaviji, je dr. Bebler poudaril, da je absolutno potrebno, da pride v pogodbo obveznost Avstrije, da vrne Jugoslaviji arhiv, ki se tiče jugoslovanskih pokrajin, ki so bile del avstro-ogrske monarhije in da vrne ali nadomesti arhiv in druge predmete kulturne vrednosti, ki jih je odpeljala med vojno.

Dr. Bebler je poudaril tudi potrebo vrnitve jugoslovanskega arhiva v zvezi s plebiscitom in raznimi vprašanji, ki se nanašajo na Koroško. Dokaz, da je ta arhiv v Avstriji, je izjava dr. Gruberja, v kateri je citiral — očividno popačeno — izjavo takratnega jugoslovanskega predsednika Pašiča. »Raziskovanja so pokazala,« je rekel dr. Bebler, »da more izvirati ta citat samo iz arhiva, ki je bil odpeljan med to vojno iz Jugoslavije. Torej ne samo, da nam je bil ta arhiv odpeljan in da ga nam niso vrnili, marveč se uporablja v diplomatskih polemikah, medtem ko ga mi ne moremo uporabljati.«

Odgovarjajoč slednjič na Grubarjev »argument«, da je vprašanje Koroške »usodna zadeva«, je dr. Bebler poudaril, da se to zasedanje prav peča z vprašanjem revizije, ki se je pričela že v Moskvi z deklaracijo o Avstriji. Tako je razumela moskovsko deklaracijo tudi Velika Britanija, kar dokazuje pismo angleškega veleposlanika v Beogradu, poslano maršalu Titu. Tako so jo razumele tudi Združene države Amerike, kar potrjuje pismo ameriškega veleposlanika v Beogradu, ki je bilo tudi poslano maršalu Titu. V teh pismih se smatra jugoslovansko-avstrijska meja iz leta 1937 za začasno do dokončne odločitve o mejah v splošni mirovni pogodbi. Dr. Bebler je nadalje citiral izjavo angleških okupacijskih oblasti, ki so jih dale angleški parlamentarni delegaciji. Iz teh izjav lahko sklepamo, da gre za problem, ki obstoja že stoletja in ki bo obstojal, dokler ne bo urejen z osvoboditvijo slovenskega ljudstva na Koroškem.

»Gospod Gruber je tu v položaju«, je rekel dr. Bebler, »nekoliko podobnem položaju človeka, ki je dobil dediščino od nekoga, ki je bil pomotoma razglašen za mrtvega, ki pa je dejansko živ in pride zahtevat svojo dediščino.

Slovensko ljudstvo na Koroškem ni mrtvo. Tega ljudstva ne moremo imeti za mrtvega na osnovi plebiscita. To ljudstvo zahteva svobodo in zahtevalo jo bo, dokler je ne dobi. Tudi mi jo bomo neutrudljivo zahtevali zanj in skupaj z njim.«

Ker je dr. Gruber znova skušal odgovoriti na ta izvajanja, je še enkrat dobil besedo dr. Bebler, ki je izjavil:

(Dalje)

Začnimo z nabiranjem travnega semena

Za zboljšanje in podvig naše živinoreje je vsekakor potrebno tudi zboljšanje naših travnikov in pašnikov. Pridelek sena in njegova kakovost na naših travnikih nista zadovoljiva. Po večini se zadovoljujemo s tem, da v deteljišča zasejemo travo, večinoma pasjo travo (Knaulgras), premalo pa skrbimo za zasetev z nizkimi travami, kakor pasji rep (gemeines Kammgras), zlati oves (Goldhafer) in angleška ljuljka (engl. Raigras). Stare travnike pa pustimo takšne, kakoršni so bili že leta in leta in jih ne poživimo in zboljšamo s preoranjem ali vsaj prebrananjem, gnojenjem in apnenjem ter posejanjem z novimi travnimi semeni.

Dvigniti donos velikih površin travnikov je mogoče le z gnojenjem, z obdelovanjem s travniško brano in aljarjem, z dosetvijo koristnih trav, posebno pa z obnavljanjem travniške ruše s pomočjo menjalnih travnikov. Samo od dežja in vlage ne bomo imeli obilno košnjo in dobro seno. S tem se bo k večjemu na naših slabih travnikih le še bolj razbohotil in zasejal plevel, ki hitreje zori. Dobre trave sicer zarastejo pod obilno vlago, a zasemeniti se ne morejo, ker jih moramo kositi prej, predno dozorijo — to se pravi v cvetju. Čakati, da bi te trave dozorele in se razsemenile, ne moremo, ker bi imeli na mesto sena slamo, ki bi živini ne koristila kot krma. **Prav zato moramo travnike posejati od časa do časa na novo in to pred vsem sedaj, ko nam je suša zadnjih let uničila veliko dobrih trav po naših travnikih in pašnikih.**

Od kod dobimo travna semena?

Le z domačim semenom bomo imeli uspeh. Doma pridelano seme je boljši zato, ker so le udomačene travne vrste prilagojene vremenu, ki vlada pri nas, ker bo le trava iz tega semenja najbolj uspevala na naši zemlji, ker bodo le te trave prenesle naše zime. Nespametno bi bilo že zaradi tega, če bi kupovali semena iz tujine, še bolj nespametno pa, da bi drago plačevali nekaj slabega, kar pridelamo in naberemo lahko doma boljši. Na občnem zboru Kmečke zveze za Slovensko Koroško smo govorili o **samopomoči** v pridelavi semenja, posebno travnega in deteljnega, ker je to za naše gospodarstvo potrebno. Brez večjega truda in znanja si tukaj lahko pomagamo sami in med seboj. Že letos pridelamo in naberemo lahko nekaj semenja, katerega bomo drugo leto razmnožili na njivah. Tako bomo s časom posejali naše stare travnike in zasejali nove, da bo več krme in boljše živine. Šoloobvezna mladina nam tukaj lahko veliko pomaga.

Kako bomo pridobivali seme?

1. S košnjo ali žetvijo dozorelih trav na njivskih travnikih in delih drugih travnikov, kjer rastejo koristne trave v najgostejšem sklopu. Ob košnji pustimo nepokošenih nekaj arov travnika ali njive, kjer so dobre trave najbolj razvite in kjer je najmanj plevelnih trav. Te pokosimo ali požanjemo, ko bodo dozorele.

2. Z otrešanjem semenja dozorelih trav ob poteh, železniških progah, mejah, obrobkih, ob grmovju — skratka na vseh nepokošenih površinah. Ko bodo na teh mestih dozorele posamezne vrste trav, bomo njih latje (klasje) otresli v širše posode.

Nabirati moramo pravočasno. Uspeh bomo imeli, ko bodo trave dozorele. Mlečno, nedozorelo zrnje ne bo kalilo, pri prezorelih travah bomo nabrali le pleve. Zato moramo upoštevati: Vse trave ne zore v istem času, celo trave iste vrste v raznih krajih ne zore istočasno. Zorenje zavisi od zemlje, vremena, nadmorske višine in lege travnikov. Zato imamo za nabiranje več časa. Prej bomo nabirali v sušnih predelih, dolinah, na rahlih tleh in prisojnih (k soncu obrnjenih) legah; pozneje v vlažnih predelih, v višinah, težkih zemljah in odsojnih (od sonca obrnjenih) legah.

Trave v cvetu so nam znak za košnjo, ne pa za nabiranje semenja. Trave cveto takrat, ko so klaski na latu ali klasu široko odprti in iz njih vise rumeni, rdeči ali vijolčasti prašniki, ki iztresajo cvetni prah in z njim oplodijo pestiče. Iz njih šele nastane travno seme.

Seme trav zori 10 — 14 dni po cvetenju in zavisi, kakor pri žitu, od vremena. Seme trav se zelo rado osiplje in ne ostane v klasku dolgo časa, kvečjemu 2 do 3 dni. Zato moramo paziti, kdaj je nastopil čas zorenja. Žanjemo, kosimo ali otrešamo šele takrat, ko je seme dozorelo, ne prej in tudi ne pozneje, ker bi bilo potem delo zastonj.

Pravi čas zrelosti nam kažejo sledeči znaki: Travne bilke postanejo ob zorenju slamnatorumene, zgornje listje trav uvene, zeleno je le še spodnje listje. Posebno močno porumeni listje in slama tik pod latjem. Zrno v klasku je na tem, da izpade. Če rahlo udarimo lat ali klas ob dlan in če se pri tem osuje nekaj **razvitih in jedrnatih zrn**, je nastopil pravi čas za žetev, košnjo ali nabiranje.

Travo začnemo žeti za seme, ko je zorenje zrna med rumeno in popolno zrelostjo. Za nabiranje je pa seme sposobno, če ga izluščimo iz klaska in ga zmečkamo ob nohtu. Če je zrnje še vodeno ali mlečno, še ni čas za nabiranje. Šele ko je mehko kot vosek ali testo, ga lahko žanjemo, z otrešanjem pa pričnemo malo kasneje.

Kako žanjemo?

Najbolje je, če žanjemo samo latje ali klasje, to se pravi zgornje dele bilke. Požeto latje mečemo v pripasano gosto vrečo. Ker se zrnje pri tem rado osiplje, ga žanjemo zjutraj, zvečer ali pri oblačnem vremenu.

Nabiranje z otresanjem izvršimo tako, da pripognimo šop latja enakovrstnih trav na škatlo ali zabojček in ga otepemo vanjo. Če otrešamo ob polni zrelosti, uspeh ne bo izostal.

Požeto latje, kakor tudi z otrešanjem nabrano zrnje, razprostremo na gladkih površinah (papir, rjuha, deske) in ga izpostavimo soncu. Nažeto latje se v kratkem času osuši, da seme samo izpade ob rahlih udarcih na trd predmet. Najboljše je, da seme iztepavamo iz latja, ker se pri tem primeša najmanj plev.

Seme očistimo na rešetu ali situ in ga shranimo za domače potrebe do prihodnje spomladi. Z odvišnim semenjem pa pomagajmo našim sosedom.

Važno pa je, da nabiramo oziroma žanjemo vsako travo posebej, in sicer že zaradi neenakega zorenja posameznih trav, predvsem pa zaradi bodoče setve in čiščenja ter event. prodaje. Kdor namerava prodati seme, naj ga nabira ločenega, kajti za njega bo dobil več, kakor za mešanega.

Katero travno seme naj pridobivamo?

Za kmete, katerim niso po imenu znane naše koristne trave, velja pravilo, da zbirajo vse tiste vrste, za katere vedo, da jih živina rada žre, ki dajo veliko listja, se dobro razrastejo in dobro uspevajo na njihovih travnikih. Da bo mogoče spoznati seme in ime trave, naj priložijo zbranemu semenju dve ali tri celotne bilke trave z listjem. Vsak strokovnjak bo potem lahko povedal, kakšna trava je to. Izve pa to lahko vsak kmet tudi na sekretariatu Kmečke zveze v Celovcu, hotel »Črni orel« I/7.

Za naše razmere pa priporočamo nabiranje semena pasje trave, pasjega repa, angleške ljuljke, zlatega ovsa, francoske pahovke, bele šopulje in mačjega repa.

Pridobivanje semenja trav pri nas razen majhnih izjem še ni v navadi. V današnjem času pa ne bomo prihranili s tem samo pičlega denarja, temveč bomo mogoče še kaj zaslužili pri nabiranju. Nabiranja se lahko oprime naša šoloobvezna mladina in tudi drugi, ki imajo čas in bi si s tem radi kaj prislužili. Kdor bo nabral travna semena za prodajo, naj to sporoči Kmečki zvezi za Slovensko Koroško v Celovec ter pošlje vzorec semenja in nekaj popolnih bilk, da se bo ugotovilo ime trave.

Kjer moremo, si pomagajmo sami, in tukaj si res lahko pomagamo!

NA ŽIVILSKE NAKAZNICE 42. DODELITVENE PERIODE DOBIMO NASLEDNJA ŽIVILA:

Dobi se:	kruh				meso		mast					bela moka		pšenični zdrob	grah	
	200 g	400 g	500 g	1000 g	200 g	300 g	70 g	140 g	180 g	280 g	350 g	500 g	750 g	700 g	250 g	500 g
1 Normalni oskrb. nad 18 let	3			1, 2, 16					5				4			
2 Mladina od 12—18 let		3		1, 2, 16	15 27			17	5				4			13
3 Otroci od 6—12 let		3		1, 2					5			14	4			
4 Otroci od 3—6 let		3		1, 2					5			14	4			
5 Otroci do 3 let			1						5				4	14		
6 Delni samooskrb. z maslom nad 18 let	103			101102 116									104			
7 Mladina od 12—18 let		103		101102 116	115 127								104			118
8 Otroci od 6—12 let		103		101102								114	104			
9 Otroci od 3—6 let		103		101102								114	104			
10 Otroci do 3 let			101										104	114		
11 Delni samooskrb. z mesom in mastjo nad 18 let	203			201202 216									204			
12 Mladina od 12—18 let		203		201202 216									204			218
13 Otroci od 6—12 let		203		201202								214	204			
14 Otroci od 3—6 let		203		201202								214	204			
15 Otroci do 3 let			201										204	214		
16 Delni oskrb. z maslom, mesom in mastjo nad 18 let	303			301 302 316									304			
17 Mladina od 12—18 let		303		301302 316									304			318
18 Otroci od 6—12 let		303		301302								314	304			
19 Otroci od 3—6 let		303		301302								414	304			
20 Otroci do 3 let			301										304	314		
26 Krusna nak. za samooskrb.				407 408 409									414			
27 Dodatna nakaznica za nastavljence					501 507		502 509								505 511	
28 Dodatna nakazn. za delavce			603 617 620			601 619		602 616								605 613
29 Dodatna nakaznica za težke delavce				703 710 717 720	701 707 719 722					702 721						
30 Dodatna nakaznica za težake				803810 815817 820	801 807 819 822						802 821					
31 Nakaznica za bod. in doj. matere					901 902	903				905 906		910		909		

Tihožitja z jajci

MIŠKO KRANJEC

Velikonočni prazniki leta 1941. Hladno predpomladno sonce. Travniki še vedno orumeneli kakor jeseni. Njive nepreorane. Drevje še golo, le popje je rahlo nabreklo. Samo dren za hišo se je rumeno razcvetel in vrbe v dolini ob potočku so pognale velike bele mačice.

V hišo k Svetkovim je prišel Nemec.

Svetkovi so Nemce pričakovali že dolgo. Zato ker se jim je že dolgo slabo godilo in ker so vsi ljudje po svetu pripovedovali, da bo dobro šele, ko pridejo Nemci. Ded Marko, ki je čepel ves dan za pečjo, ker se kljub grčavi palici, s katero si je pomagal pri hoji, ni mogel daleč premakniti, je basal pipo z najslabšim tobakom in pripovedoval zanošne, naravnost pravljične stvari o teh Nemcih. On jih je dobro poznal, saj je bil leta 1918. z njimi poražen. Pa je zato sveto trdil, da drugič ne bo tako, samo žal on tedaj ne bo mogel biti zraven, ne ker je prestar, temveč ker ima pokvarjene noge. Tako se je tudi zgodilo: ko so se Nemci naposled dvignili, da pojdejo po svetu, in ko so naposled prodrli celo do njegovega doma, se jim zaradi teh svojih bolnih nog ni mogel pridružiti in z njimi prebroditi svet. Onemogel po telesu, a po duhu poln velike vere, je čepel za pečjo in se radoval kakor otrok: verjel je, da je tu čas odrešenja. Tu je bil tisti veliki čas, o katerem ni nikdar prenehal pripovedovati ne starim ne otrokom.

Tu je bil tisti čas in ta trenutek je stopil celo v njegov kmečki dom v podobi mladega nemškega oficirja, katerega je zunaj pred durmi stražil nemški mrki soldat.

V Svetkovi hiši so poleg deda Marka živeli še njegova hči Micka, petintridesetletna vdova, revna, na pol viničarska žena, oblečena v tanko obleko, sicer ljubka ženska in lepa v obraz, z jamcami na licih, s topljim nasmehom okrog usten in z globokimi ljubečimi očmi; dalje petnajstletna Lojzka, še na pol otrok, nekoliko sloka, z rahlimi grudmi, ki so ji šele začele poganjati; imela je svetle lase, temne obrvi in modre začudene oči; za njo so doraščali Joško, Anica in Mihec, ki je imel od večne juhe nabrekel trebuh, a drobne noge in roke.

Ker je ded toliko hvalil Nemce, kako dobro da bo vsem ljudem, kadar pridejo, so kakor otroci tako tudi mati sveto verjeli in jih nestrpno pričakovali; to je, pričakovali so odrešenja svojemu težkemu življenju. Zakaj, če naj povem resnico, so se Nemcev bolj bali, kakor jih ljubili. Bali so se jih, kakor se preprost človek boji vsega tujega. Toda resnica je bila spet ta, da tisto »dobro« brez Nemcev ni hotelo priti v deželo, pa so zato morali prijazno gledati tudi tiste, ki to dobro prinašajo. Samo ded se jih ni bal, ker je že imel z njimi opravka in se je prišteval med-nje, ne samo na tihem, temveč tudi očitno; in bal se jih ni dvanajstletni Joško, ki je pravkar doraščal v največjega junaka vsega sveta. Zato pa je le-ta tudi bil tisti, ki je ves teden, od same cvetne nedelje naprej tekal po cestah, pridrvel kadar koli domov za eno samo skopo minuto, da raztrese med radovedne, a tudi nekam hudo vznemirjene in boječe domače velike, neverjetne novice o teh Nemcih, ki so danes tu, jutri že tam, in ki nam vsem prinašajo toliko srečo.

Ded Marko, ki je ves teden neprestano kadil iz svoje smrdeče pipe, tembolj, ker če pridejo Nemci, mu z ničemer več ni treba šteditи, ker denarja kakor tobaka in kakor sploh vsega bo več ko dovolj, ta ded je vselej priklical Joška k sebi, da je natančno izvlekel iz njega, kako in kaj. (Dalje.)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Pelek, Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franci Zwitter; odgovorni urednik: Franci Ogris, oba Celovec, Salmstraße 6; uprava: Celovec, Völkermarkter Straße 21. Dopisi se naj pošiljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postami 1., Postschließfach 272. Tiska: „Kärntner Volksverlag G. m. b. H.", Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.